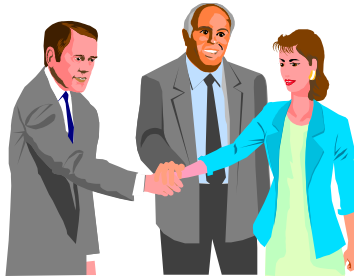

BIZTOSÍTÁS MINDENKINEK

Tartalomjegyzék

I.	A biztosítás története és fejlődése	2.
II.	A biztosítás létrejötte	4.
III.	Biztosítás típusok	5.
	Szójegyzék	12.

I. A biztosítás története és fejlődése

A biztosítás alapgondolata olyan régi, mint az ember ismert története, a tudományos módszerű modern biztosítás pedig rövid, alig 200 évre tekint vissza.

Az őskorban a törzsek, nemzetségek kölcsönös gazdasági – öngondoskodás – módjaival találkozunk. Az ókorban már létrejött a magántulajdon, melyet védeni kellett. Lassan kialakult a kezdetleges pénz és árugazdálkodás, és a kezdetleges biztosítási formák is, mint pl. a kárfelosztás. Ilyen volt, amikor a kereskedők megegyeztek, hogy a karavánjaik kifosztása esetén a károkat közösen viselik.

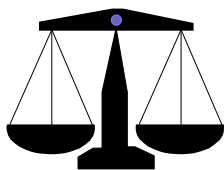

A régi Rómában találkozunk tengeri szállítmány-biztosítás egyik ősi formájával. A középkorban, pl. a céhes tömörülésekben – közös teherviselés alapján – természetbeni pótlást, vagy kártérítés nyújtottak a kárt szenvedett tagok részére.

A kezdeti biztosítások, az ún. felosztó-kirovó rendszer alapján működtek. Ez azt jelentette, hogy veszélyközösség tagjainak kárát felosztották a társulás tagjai között, és a rájuk jutó hányadot kirótták az egyes tagokra.

A fejlettebb biztosításszerű tevékenységek, melyek a kereskedelem fejlődése során, főleg a tengeri kalózkodás veszélyének növekedésével jöttek létre, **szállítmánybiztosító** vállalkozások voltak. A mai értelemben nevezett tényleges biztosítási tevékenység csak az árutermelés és a pénzgazdálkodás fejlett fokán, a kapitalizmus viszonyai között fejlődött ki.

A termelésekben ugyanis mind nagyobb tőkék mozognak, így az abban anyagilag érintettek kénytelenek a végtelen károk ellen ún. **biztosítási védelmet** szerezni. Közgazdasági szükségletté vált tehát olyan szervezetek létrehozása, melyek a megnövekedett biztosítási igényeknek meg tudtak felelni.

A véletlen eseményekben rejlő törvényszerűségek felismerése révén, a nagy számok törvényének alkalmazásával, valószínűségszámítás alkalmazásával kialakult a biztosítás ma is érvényes formája.

Egymás után jöttek létre a magánbiztosítók, a biztosító részvénytársaságok, a XIX. században pedig a viszontbiztosító társaságok, biztosító konszernek. A modern technika fejlődésével sajnos együtt jár a veszély-lehetőségek növekedése.

A hagyományos tűz, szállítmány, élet, mezőgazdasági, jég, és állatbiztosítások mellett kialakultak a baleset és a felelősségbiztosítások különböző formái, továbbá a betöréses lopás, géptörés, értékpapír, hitel stb. biztosítások. A XX. században már valamennyi biztosítási ágazat, azon belül a biztosítási módok megtalálhatók. Mára már kialakult a piaci helyzetben a valós piaci felosztás. Az élet, illetve a vagyonbiztosítások viszonylatában folyamatos a verseny a gazdaságos tevékenységért.

A fentiekből látható, hogy a biztosítás egy kollektív pénztakarékosság, előre meghatározott biztosítási eseményekre, illetve a véletlen károk fedezetére. Azonos veszélynek kitett emberek, melyek a különböző veszélyeknek csökkentésére, a biztosítási események, tehát a kockázat viselésére tömörülnek.

II. A biztosítás létrejötte

Hogyan történik a szerződéskötés?

Egy nagyon leegyszerűsített képlet szerint:

A biztosított (szerződő) a biztosítási szerződés megkötésére az általa kiválasztott biztosító társaság felé ajánlatot tesz. Ha a szerződést a biztosítóval megköti és azt a biztosító a kötvény kiküldésével elfogadja, akkor a feltételekben vállaltak szerint, a biztosítási események bekövetkezésekor a biztosítónak - a befizetett díjak ellenében - kárfizetési kötelezettsége keletkezik.

A biztosító tehát a biztosítási díj ellenében, biztosítási események bekövetkezése esetén szolgáltatást nyújt az arra jogosult károsultak részére.

Fontos tudni!

A biztosítási szerződések számára mindig az adott ország biztosítási szerződésre vonatkozó jogszabályi rendelkezései az irányadók, melynek értelmében és szellemében, a felek írásbeli megállapodásával jön létre a biztosítási szerződés.

III. Biztosítás típusok

Vagyonsbiztosítást az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt, vagy aki a szerződést az érdekelt javára köti meg.

Felelősség-biztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt a károk megtérítése alól, melyért a jogszabály szerint felelős. (A károsult kártérítési igényét a biztosítási szerződés keretei között közvetlenül a biztosítóval szemben jogosult érvényesíteni.)

Az életbiztosítás olyan biztosítási szerződés, amelyben a biztosítási esemény a biztosított halála, vagy meghatározott időpont (életkor, nyugdíj stb.) elérése. Az életbiztosítási szerződés kedvezményezettje az, aki a biztosítási esemény bekövetkeztekor – a biztosítási szerződésben foglalt rendelkezések szerint – a biztosító szolgáltatásának (biztosítási összeg) felvételére jogosult.

A biztosított életében esedékes szolgáltatás felvételére általában a biztosított jogosult, kivéve, ha kedvezményezettként mást jelölt meg. Ha a biztosítási esemény bekövetkezte után, de a biztosítási összeg felvétele előtt hal meg a kedvezményezett, úgy a biztosítási összeg a kedvezményezett örökösét illeti meg.

A biztosítások felmondása szabályozott módon, írásban történhet, a felmondási időn belül.

A biztosítási szerződések egy részét határozott időre kötik, s ezen idő eltelte után az automatikusan megszűnik. A biztosítási díjak meg nem fizetése is eredményezhet szerződés-megszűnést.

E tájékoztató – a teljesség igénye nélkül – a biztosítási alapismeretek egy töredékét, de hasznos részét tartalmazza.

A feltételekben vállaltak részletes megismerése a tényleges szerződés-kötések alkalmával, illetve a feltételek tanulmányozásával együttesen történhetnek.

Ebben nyújtanak – igény szerint - segítséget a biztosítások közvetítésével foglalkozó biztosítási szakemberek, akik megismerve a szerződést kötni szándékozó ügyfelek elvárásait ajánlják a „testre szabott” szolgáltatásokat.

Ismert körülmény, hogy a gazdálkodás mindig kockázattal jár. A kockázat adott esetekben nyomasztó gazdasági teher lehet, ami gátlón hathat a tervszerű gazdálkodásokra. A bekövetkező károk ugyanis előre nem látható anyagi kiadásokat és jövedelem csökkenéseket okozhatnak.

A veszélyeztetett gazdálkodó (személy, cég, vállalkozó stb.) arra törekszik, hogy az esetleges jövőbeni kényszerhelyzetek kivédéséről előre gondoskodjon. Igyekszik a kockázat terhét csökkenteni és a felmerült ráfordításait másra vagy másokra áthárítani. A kockázatkezelés eszközének kiválasztásakor meghatározó szempont a gazdálkodás biztonságának megteremtése.

A kockázat leküzdésének módja lehet a kármegelőzés, de kiszámíthatóan a biztosítási védelem megteremtése biztosítja garantáltan a károk fedezetét. A biztosítás által a kockázatok nagyobb része, pénzügyi következményei a biztosítókra hárulnak. A biztosítás a vagyon és jövedelembiztonság megvalósulását segíti elő, hiszen a cél a kár előtti állapot visszaállítása.

Biztosítás nélkül modern gazdaság nem tud létezni. A biztosítás gyakorlati haszna az, hogy a biztosítási díj ellenében védelmet kap a biztosított. A vállalkozás számára pedig a biztosítás a veszteség korlátozását, adott esetekben a megtérülését jelenti.

A kockázatok átvállalása akkor is előnyt jelent a biztosítottnak – ha tényleges kár nem történik – mert biztonságba érzi magát.

A biztosítások egyéni jelentősége - többek között - az, hogy megteremti a biztonságot, mert kár esetén biztosítás a károk fedezete. Olyan vagyonvédelmi lehetőség, mely megakadályozza a gazdasági folyamatok elakadását, finanszírozza a gazdaság további működését.

A biztosítás tárgya lehet az emberi élet, a munkaereje, vagyona, vállalkozása, alkalmazottja, pénze stb. melyek a biztosítási módozatokon belül biztosíthatók.

Biztosítási esemény lehet:

- szerződésekben megállapított **károsító esemény**
- **halál bekövetkezése** meghatározott életkor elérése
- **testi sérülést, rokkantságot** vagy halált okozó eset

A biztosítások fejlődésének eredményeként van:

- egy biztosítási eseményre szóló biztosítás, mint pl. a halálesetre szóló életbiztosítások, vagy a maradandó rokkantságra szóló biztosítások,
- több biztosítási eseményre szóló biztosítás, pl. a tűzbiztosítás, mely a tűz kockázata mellett fedezheti a villámcsapás, robbanás stb. eseményekből eredő károkat,
- összevont, komplex biztosítás mely felölel több kockázatot, pl. lakásbiztosítás, mely a tűz, betörés, csörepedés, viharkár stb. ellen is védhet.

A személybiztosítások általában a jövedelem-biztonsághoz történő hozzájárulásával (egészségkárosodás, munkaképesség csökkenés, életkor előrehaladás, nyugállományba vonulás, baleset stb.) segítik az eredeti életvitel fenntartását.

Tekintettel arra, hogy az emberi élet, egészség pénzben nem fejezhető ki, a személybiztosításokban vállalt kockázatoknak általában nincs határa (nincs kárkori érték) ezért a jövedelemgyarapodás sem zárható ki, a biztosító teljesítésének következtében.

A vagyonbiztosítások általában kár és vagyonorientált biztosítások, (dolgok, vagyontárgyak biztosítása, épület, lakás, műérték, gépjármű, géptörés, üzemszünet, növények-terméshozam stb.) melyekre a kártalanítási elv a jellemző.

Erre tekintettel a biztosításokban - a szerződő partnerek – kölcsönösen, mindkét fél érdekeit figyelembe véve állapodnak meg, amikor meghatározzák a biztosítási, illetve a kártérítési összeget.

A vagyonbiztosítások által nyújtott fedezet a vagyontárgyat, vagyoni érdeket közvetlenül fenyegető kockázatra irányul, veszély, és károrientált módon. (pl. lakás, gépjármű biztosítások)

A **felelősségbiztosítások** alapvetően a biztosított által mások vagyonában okozott károkra nyújt fedezetet.

A fentiekben vázoltakon kívül fontos megismerni a kockázatviselés helyét, kezdetét és tartamát, a biztosítási összeget, illetve - a szolgáltatás ellenértékeként - a biztosítás díját és annak esedékességét, továbbá a feltételekben nevesített biztosítási eseményeket.

Előszó utólag Önhöz, aki olvassa e tájékoztatót. Vade mecum! Vidd magaddal! (mondták a régi latinok) mert jó, ha mindig kéznél van. Hasznos információkat tartalmaz mindazok számára, akik a biztosításokról csak hallottak, de még nem ismerik.

A cél az, hogy az alapvető biztosítási fogalmakat ismertessük mindazok számára, akik mögött család, vagy vállalkozás több tagja és vagyona áll, melyek biztosítási védelméről kíván gondoskodni.

Az utóbbi években felértékelődött a gondoskodás és az öngondoskodás szerepe, ami nehéz feladat, mert többnyire a saját megtakarításainkra támaszkodhatunk. Aktív életünkben kell megteremtünk azt az anyagi biztonságot, mely az életben előforduló váratlan események anyagi háttérét biztosítják.

A biztosítási szerződések közvetítésével foglalkozó szakemberek, megbízottak, szaktanácsadók stb. annak megfelelően állnak a biztosítási szerződést kötni kívánó ügyfelek rendelkezésére, ahogy a választható biztosítási védelemre igény van.

Nagy anyagi károkkal járó károsodások, betegségek esetén csak a biztosítók által kártalanított ügyfelek képesek talpon maradni, és az anyagi megrázkódtatásokat leszámítva a beruházásaikat, az addigi tevékenységeiket, a megszokott életvitelüket folytatni.

E sorok szerzője olyan biztosítások kötését ajánlja tehát, melyek módozatonként külön, de együttesen átfogó biztosítási védelmet nyújtanak a biztosított ügyfelek részére.

Szójegyzék

Alulbiztosítás, amikor a biztosított vagyontárgyra meghatározott biztosítási összeg alacsonyabb, mint a biztosított vagyontárgy tényleges értéke. Ekkor a biztosító a kárt olyan arányban téríti meg, ahogy a biztosítási összeg a biztosított vagyontárgy új állapotban történő felépítésének költségeihez aránylik. Az alulbiztosítás jogkövetkezménye az aránylagos kártérítés, mely a szerződőt érinti hátrányosan.

A **beruházási teljesítményérték** fogalommal az épülő, készülő beruházásoknál találkozunk. (A beruházások idő-tartama alatt az érték a már felmerült és ráfordított költségekből állapítható meg, pl. előkészítés, tervezés, felvonulás, szállítás, anyagok, gépek, munkadíjak, közterhek stb.)

A **biztosítási díj**, a biztosítási védelem ára.

A **biztosítási eseményeket** a biztosítók a szerződésekben rögzítik, melyek bekövetkezése esetén fizetési kötelezettségük keletkezik.

A **biztosítási évforduló** általában a biztosítási szerződés kezdetétől számított év, egyes biztosításoknál a naptári év első napja.

A **biztosítási kötvény** a biztosítási szerződés létrejöttét igazolja.

A **biztosítási tartam**, a szerződésben meghatározott kezdetétől a szerződés lejárat, felmondás vagy más okból történő megszűnéséig tart.

Elévülés az az időszak, miután a biztosításból eredő igények már nem érvényesíthetők.

Érdekmúlás miatt szűnik meg a biztosítás, ha a biztosított vagyontárgy megsemmisült, vagy azt a tulajdonos értékesítette.¹

A beruházások, anyagi javak, az életünk, a külföldi útjaink stb. biztosítottságán kívül a **hitelfedezeti biztosítás** nyújthat stabil támaszt, mert a biztosított nyugodt lehet a tekintetben, hogy a baj esetén a hiteltartozását a hozzátartozói rendezni tudják.

Indexálás: inflációs gazdaságkörnyezetben alkalmazott értékkövetési technika.

(A vagyontárgyak értékének, helyreállítási költségeinek követése érdekében a biztosító a biztosítási összegeket – az infláció mértékére tekintettel – rendszeresen indexeli.)

A **jogvédelem-biztosítás** ügyintézési, érdekképviselési és anyagi szolgáltatást nyújt - a szerződésekben meghatározott területi hatályon belül – a szerződő károsult ügyfelek részére.

A biztosítók ügyfeleik minden kockázatát nem tudják átvállalni, mindenre kiterjedő biztosítási védelem nincs. Ezért kell időben megismerni a lehetőségeket, a korlátozásokat, illetve megbecsülni reálisan a jövőben bekövetkező károk lehetséges mértékét.

A kár fogalma a biztosításokban:

Ha a kockázatban rejlő károsító hatású esemény bekövetkezik. A kár következményeként - a szerződés szerinti biztosítási esemény hatására – a vagyontárgyakban értékvesztés keletkezik.

---

¹

Ismert körülmény, hogy a vagyontárgyak valóságos értéke gyakorlatilag állandóan változik. A használatban lévő vagyontárgyak értéke folyamatosan csökken, ezért **a biztosítási érték** többnyire egyben a **káridőponti érték** (ez nem más, mint a hasznátsági foknak megfelelő érték.) Befolyásoló tényező lehet a piaci érték, a műszakilag becsülhető érték stb.

Képzőművészeti alkotásoknál a műérték és a gyűjtőérték jelenti az értékmeghatározás alapját. A kártérítés felülről történő behatárolását a biztosítók **kártérítési limitben** határozhatják meg, és a kárösszegeből – a feltételekben vállaltak szerint – **önrészesedést** vonnak le.

Késedelmes díjfizetés esetén a szerződésben vállalt un. türelmi időtartamra a biztosító vállalhatja a kockázatot, mely tartam alatt a biztosított rendezheti a díjhátralékát.

A biztosítási szerződésekben gyakori a **kárenyhítés, és a kármegelőzés** fogalma, melyek célja a bekövetkezett károk enyhítése, megelőzése.

Rendelkezik továbbá a biztosító **mentesülésről**, amikor a biztosító a feltételek szerint mentesül a károk térítése alól.

Az **önrészesedés** a kár azon része, amelyet a szerződés alapján a biztosított magára vállal. A vállalt önrészesedés a biztosítási díj mértékét is befolyásolja. (Minél kisebb a vállalt önrészesedés mértéke a kárból, annál magasabb lehet a biztosítás díja.)

Viszontbiztosítás: a biztosító által vállalt kockázatok biztonságos kezelésének egyik módszere. A viszontbiztosító azt vállalja, hogy a befolyt díj ellenében – különösen a nagy összegű, tömeges károk esetén – a károkból részesedik.